

Araştırma Makalesi / Research Article**Avrupa’da Aşırı Sağın Kriz Siyaseti: Almanya (AFD) ve Fransa (RN)
Örneklerinde Kimlik Stratejileri ve Popülist Tepkiler (2015–2023)***Far-Right Crisis Politics in Europe: Identity Strategies and Populist Responses
in the Cases of Germany (AfD) and France (RN)***Kübra Betül BİÇEN GÖREN¹**DOI : [10.63556/ankad.v10i3.504](https://doi.org/10.63556/ankad.v10i3.504)**Geliş/Received: 10/05/2026****Kabul/Accepted: 22/07/2026****Öz**

Bu çalışma, 2015–2023 yılları arasında Avrupa’da birbirini izleyen göç krizi, COVID-19 pandemisi ve enerji ile yaşam maliyeti krizlerinin aşırı sağ söylem ve kimlik inşası üzerindeki belirleyici etkilerini incelemektedir. Çalışmanın temel amacı, aşırı sağın krizleri siyasal bir kaldıraç olarak nasıl kullandığını ve toplumsal kutuplaşmayı söylemsel düzeyde nasıl derinleştirdiğini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında, Almanya için Alternatif (AfD) ve Fransa’daki Ulusal Birlik (RN) partilerinin kriz dönemleri nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı analiz yoluyla incelenmiştir. Her iki partinin de krizleri yalnızca birer dışsal sorun olarak değil, ‘biz’ ve ‘öteki’ ayrımını keskinleştirmek, ulusal kimliği savunmak ve yerleşik siyasal elitleri gayri meşrulaştırmak için stratejik bir ‘performans alanı’ olarak kurguladığını göstermektedir. Çalışma, AfD ve RN’nin krizleri ekonomik veya güvenlik temelli teknik meseleler olmaktan çıkartıp, ulusun bekasına yönelik varoluşsal bir kültürel tehdit olarak çerçevelediğini ve bu yolla seçmen mobilizasyonu sağladığını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle makale, krizlerin aşırı sağın yükselişindeki araçsal rolüne dair literatüre, iki temel Avrupa vakası üzerinden karşılaştırmalı ve güncel bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: AfD, Aşırı Sağ, Kriz Siyaseti, Kimlik İnşası, RN**Abstract**

This study examines the decisive effects of successive crises in Europe between 2015 and 2023, the migration crisis, the COVID-19 pandemic, and the energy and cost-of-living crises, on far-right discourse and identity construction. The main objective of the study is to reveal how the far right uses crises as a political lever and how it deepens social polarization at the discursive level. Within the scope of the research, the crisis-period strategies of the Alternative for Germany (AfD) and France’s National Rally (RN) are analyzed through comparative qualitative methods. The findings show that both parties construct crises not merely as external problems, but as strategic “performance arenas” through which to sharpen the “us” versus “other” divide, defend national identity, and delegitimize established political elites. The study demonstrates that AfD and RN reframe crises from economic or security-based technical issues into existential cultural threats to the survival of the nation, thereby facilitating voter mobilization. In this respect, the article contributes a comparative and up-to-date perspective to the literature on the instrumental role of crises in the rise of the far right, drawing on two key European cases.

Keywords: AfD, Crisis Politics, far-right, RN, Identity Construction.**1. GİRİŞ**

Avrupa siyaseti için 21. yüzyılın ilk çeyreği, liberal demokratik sistemin temelden sarsıldığı bir krizler dönemi olmuştur. Her ne kadar bu çalışma 2015 sonrasına odaklansa da sürecin fitilini ateşleyen 2008 küresel finans krizi, merkez siyasetin ekonomik sorunlara çözüm üretme kapasitesinin sorgulanmasına yol açarak aşırı sağın yükselişi için yapısal bir zemin hazırlamıştır. 2008 krizinin neden olduğu bu

¹Sorumlu Yazar/Corresponding Author, Dr. Öğr. Üyes., Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye, Türkiye. betulbicen@hotmail.com

Önerilen Atıf/Suggestion Citation

Bichen Gören, K.B. (2026). Avrupa’da Aşırı Sağın Kriz Siyaseti: Almanya (AFD) ve Fransa (RN) Örneklerinde Kimlik Stratejileri ve Popülist Tepkiler (2015–2023). *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1835-1854.

sistemik istikrarsızlık, 2015'teki göç krizi, 2020'deki COVID-19 pandemisi ve 2022'de patlak veren enerji/yaşam maliyeti krizleriyle birleşerek bir 'çoklu kriz' sarmalına dönüşmüştür. Söz konusu ardışık şoklar, toplumsal güvensizliği derinleştirirken, aşırı sağ partiler bu krizleri stratejik birer 'performans alanı' ve siyasal fırsat kapısı olarak kullanmış, popülist söylemler aracılığıyla merkeze doğru kalıcı bir ilerleme kaydetmişlerdi.

Aşırı sağın bu yükselişi, marjinal hareketlerin güçlenmesiyle birlikte, Avrupa'nın siyasal yapısında köklü bir değişimin göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu partiler, "halk" ile "yozlaşmış elitler" arasındaki farkları vurgulayarak, kriz dönemlerinde ulusal kimlik, güvenlik ve egemenlik gibi temalar üzerinden mobilizasyon sağlamaktadır.

Bu çalışmada kriz siyaseti, siyasal aktörlerin toplumsal belirsizlik ve güvensizlik anlarını kimlik, egemenlik ve temsil söylemleri üzerinden yeniden çerçeveleyerek politik meşruiyet ve seçmen mobilizasyonu üretme stratejisi olarak ele alınmaktadır.

Literatürde, aşırı sağın yükselişi üzerine birçok çalışma mevcut olmakla birlikte, bu partilerin ardışık krizler karşısında geliştirdikleri söylemlerin kimlik inşası üzerindeki etkileri yeterince incelenmemiştir. Özellikle Almanya ve Fransa gibi ülkelerde, aşırı sağ partilerin kriz dönemlerinde "biz" ve "öteki" söylemleri toplumsal kutuplaşmayı derinleştirmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel karşılaştırmalı söylem analizi yaklaşımına dayanmaktadır. Amaç, Almanya'daki AfD (Alternative für Deutschland) ile Fransa'daki RN'nin (Rassemblement National) çoklu kriz dönemlerinde geliştirdiği kurumsal söylemsel çerçeveleri karşılaştırmalı olarak incelemektir. Analiz birimi seçmen davranışı değil, partilerin kurumsal söylem üretimidir. Bu nedenle medya temsilleri, kamuoyu araştırmaları ve seçmen görüşmeleri kapsam dışı bırakılmıştır.

Araştırma veri seti 2015–2023 yılları arasını kapsamaktadır. Bu dönem, Avrupa'da göç krizi, COVID-19 pandemisi ve enerji/yaşam maliyeti krizlerinin ardışık biçimde yaşanması nedeniyle seçilmiştir. Veri seti üç tür kurumsal metinden oluşmaktadır: seçim manifestoları, lider konuşmaları ve kurumsal sosyal medya paylaşımları.

Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yalnızca partinin kurumsal pozisyonunu temsil eden ve kriz temalarıyla doğrudan ilişkili içerikler analize dâhil edilmiştir. Seçim ölçütleri şunlardır:

- İçeriğin partinin resmî kurumsal kanallarında yayımlanmış olması
- Kriz temalarına (göç, pandemi, enerji/ekonomik kriz) doğrudan atıf içermesi
- Lider düzeyinde veya parti adına yapılan kurumsal açıklama niteliği taşıması

Bireysel parti üyelerinin kişisel görüşleri veya medyadaki ikincil aktarımlar veri setine dâhil edilmemiştir.

Tablo 1. Analiz Edilen Veri Setinin Kapsamı

Veri Türü	Parti	Tarih Aralığı	Analiz Edilen İçerik
Seçim Manifestosu	AfD	2017, 2021 Federal seçimleri	2 manifesto
Seçim Manifestosu	RN	2017,2022 Cumhurbaşkanlığı seçimleri	2 manifesto
Lider Konuşmaları	AfD	2015–2023	20 konuşma
Lider Konuşmaları	RN	2015–2023	20 konuşma
Paylaşımları(X)	AfD	2015–2023	20 paylaşım
Sosyal Medya Paylaşımları (X)	RN	2015–2023	20 paylaşım

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur

Analizde kullanılan tematik eksenleri; kimliksel tehdit, elit karşıtlığı ve ulusal egemenlik vurgusu olarak belirlenmiştir. Bu kategoriler, popülizm ve radikal sağ literatüründe yerleşik kavramsal çerçevelere dayanmaktadır (Mudde, 2007). Ancak kodlama yalnızca kuramsal kategorilere dayalı yürütülmemiştir.

Ön okuma aşamasında veri setinde tekrar eden söylemsel örüntüler incelenmiş ve literatürdeki çerçevelerle uyumlu alt temalar veriden türetilmiştir. Bu nedenle çalışma yarı-tümdengelimsel kodlama yaklaşımı izlemektedir.

Kodlama birimi, tematik anlam taşıyan söylem segmentleri olarak belirlenmiştir. Bu segmentler yoğunlukla bir cümle veya anlam bütünlüğü taşıyan cümle gruplarından oluşmaktadır.

Analiz süreci üç aşamada yürütülmüştür:

1. Ön Okuma ve Tematik Eşleştirme: Tüm metinler okunarak kriz temalarıyla ilişkili söylemsel örüntüler belirlenmiştir.
2. Kod Kitabının Oluşturulması: Kuramsal temalar ile veri içinden türeyen alt temalar bir kod şemasında birleştirilmiştir.
3. Karşılaştırmalı Kodlama ve Yorumlama: Aynı kod şeması AfD ve RN metinlerine sistematik biçimde uygulanmış; tematik yoğunluk, vurgu biçimleri ve kriz çerçevelerindeki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmıştır.

Analiz nicel içerik sayımına dayanmamakta; söylemsel anlam inşası, çerçeveleme stratejileri ve krizlerin nasıl temsil edildiği üzerine odaklanan nitel bir çözümleme esas alınmaktadır.

Bu çalışma, söylem ile seçim sonuçları arasında doğrudan nedensel bir ilişki kurmayı amaçlamamaktadır. Seçim verileri yalnızca söylemin şekillendiği siyasal bağlamı göstermek için kullanılmıştır.

2.1. Etik Kurul Onayı

Bu araştırmanın kavramsal çerçevesinin hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve yorumlanması aşamalarının tamamında etik kurallara uygun hareket edilmiştir. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde ANKAD Dergisi Yayın Kurulunun hiçbir sorumluluğubulunmamaktadır. Tüm sorumluluk yazara aittir. Bu çalışmanın ANKAD Dergisi dışında herhangi bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmada kamuya açık kaynaklar doküman analizi tekniği kullanıldığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. BULGULAR

3.1. Aşırı Sağ, Kültürel Geri Tepme ve Kriz Tehdit Algısı

Avrupa’daki aşırı sağ partilerin siyasal söylemini analiz etmede en sık başvuru kuramlardan biri, Mudde’nin (2007) geliştirdiği “aşırı sağ partiler” yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre aşırı sağ partiler, nativizm, popülizm ve otoriterlik olmak üzere üç temel ideolojik unsuru bir araya getirmektedir. Nativizm, ulusun homojen ve yerli unsurlardan oluşması gerektiği fikrini öne çıkartmıştır. Popülizm, saf halk ile yozlaşmış elitler arasındaki ikiliği merkezine almaktadır. Otoriterlik ise güçlü liderlik ve kamu düzenine yönelik vurgu ile ifade bulmaktadır. Bu üç bileşen, kriz dönemlerinde daha da belirginleşmekte ve siyasal aktörlerin krizleri kendi ideolojik doğrultularında yapılandırmalarını kolaylaştırmaktadır.

Aşırı sağın yükselişi, çoğu zaman ekonomik güvencesizlikle açıklansa da temelde modernleşme süreçlerine ve çokkültürlülüğün neden olduğu kimliksel dönüşümlere duyulan değer temelli bir tepkiyi yansıtmaktadır (Bıçen Gören, 2023, s. 44). Bu yaklaşım, aşırı sağın krizlerle ilişkisini anlamak için önemli bir kavramsal zemin sağlamaktadır. Ancak yalnızca krizlerin varlığı değil, bu krizlerin siyasal aktörler tarafından nasıl tanımlandığı ve toplumsal algıda nasıl yeniden üretildiği de belirleyicidir. Moffitt ve Tormey’in (2014) vurguladığı üzere, popülist hareketler krizleri dışsal bir olgu olarak değil, siyasal performansın asli bir parçası olarak kullanmaktadır. Bu aktörler, toplumu sürekli bir tehdit ve belirsizlik duygusu içinde tutarak “kriz hâlini” yeniden üretmektedir. Dolayısıyla kriz, somut bir olaydan çok, siyasal söylemle şekillenen bir gerçeklik olarak görülmelidir.

Ayrıca, Müller (2016), popülizmi yalnızca halkın iradesini yüceltme değil, aynı zamanda çoğulculuk karşısı bir siyasal kültür olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan, aşırı sağ söylemin kriz anlarında öne çıkardığı "tek bir halk", "tek bir doğru" ve "tek bir çözüm" vurguları, demokratik çoğulculukla çelişen monolitik bir siyaseti temsil etmektedir. Bu söylem, özellikle kimlik inşası sürecinde dışlayıcı ve otoriter yapılar üretmektedir.

Dilbirliği'ne göre (2017), aşırı sağ, Almanya'da uzun süre göz ardı edilen bir olguyken, 2014 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde elde ettiği oy oranıyla hem ülke içinde hem de kıta genelinde ciddi biçimde kurumsallaşmıştır. Özellikle Almanya'da artan etnik temelli şiddet olayları, aşırı sağ yalnızca siyasi bir hareket değil, aynı zamanda toplumsal bir sorun olarak görünür kılmaktadır.

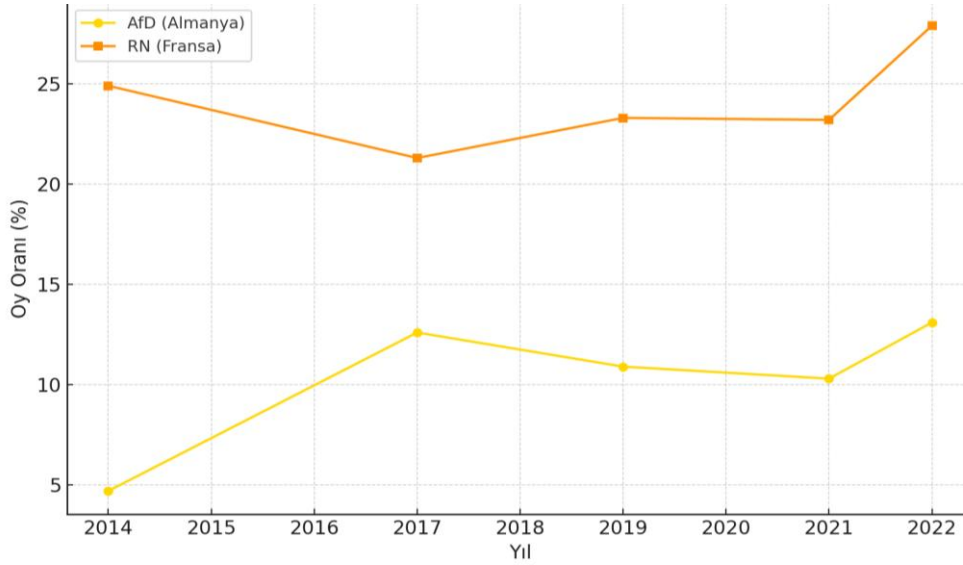
Fransa örneğinde ise aşırı sağın yükselişi, özellikle 2015 sonrasında yaşanan toplumsal, ekonomik ve güvenlik temelli krizlerle yakından ilişkilidir. Ekonomik durgunluk, işsizlik oranlarındaki artış ve 2015 Paris terör saldırılarının yarattığı güvenlik endişesi, Fransız toplumunda göç, ulusal kimlik ve laiklik konularında derin bir kutuplaşmaya yol açmıştır (Mayer, 2013, s.167). Bu süreçte RN "Fransız kimliğini koruma" ve "Avrupa Birliği'ne karşı ulusal egemenliği yeniden tesis etme" temalarına dayalı söylemlerle siyasal meşruiyetini güçlendirmiştir (Ivaldi, 2005). Marine Le Pen liderliğinde parti, ekonomik milliyetçilik ve kültürel korumacılığı bir araya getirerek özellikle işçi sınıfı, düşük gelir grupları ve kırsal kesimlerde önemli bir toplumsal taban kazanmıştır (Mudde, 2007). Dolayısıyla Fransa'da aşırı sağın yükselişi yalnızca bir siyasal yönelim değil, aynı zamanda küreselleşme, göç ve Avrupa bütünleşmesinin doğurduğu kimliksel gerilimlere verilen popülist bir tepki biçimi olarak okunmalıdır. Bu durum, ulusal egemenliğin yeniden tanımlanması, güvenlik algısının dönüşümü ve vatandaşlık kimliğinin etnik temelde yeniden inşası gibi süreçlerle yakından bağlantılıdır (Mayer, 2013, s.169).

3.2. Krizlerin Arka Planı (2015–2023)

2015–2023 dönemi, Avrupa siyasetinde aşırı sağın yükselişini hızlandıran ardışık "çoklu krizler" dönemi olarak tanımlanabilir. Bu krizlerin her biri yalnızca teknik veya yönetsel bir problem değil, aynı zamanda siyasal söylemi yeniden biçimlendiren toplumsal şoklardır. Bu nedenle, çalışmada üç tip kriz ekseninde bir dönemselleştirme yapılmıştır: Göç krizi, dışsal bir 'şok' olarak Avrupa'nın sınırları dışında başlayan fakat içeride kimlik, güvenlik ve aidiyet tartışmalarını tetikleyen bir kırılmadır. COVID-19 pandemisi, devlet otoritesi, bireysel özgürlük ve bilime duyulan güveni sorgulatan içsel bir yönetim krizidir; enerji ve yaşam maliyeti krizi ise küresel piyasa dalgalanmalarının ve Rusya-Ukrayna savaşının etkisiyle sosyo-ekonomik bir şok olarak toplumsal eşitsizlikleri derinleştirmiştir.

Bu üç kriz, farklı kaynaklardan doğmuş olsalar da ortak bir politik sonuç üretmiştir: ulusal kimlik, egemenlik ve güvenlik temaları üzerinden aşırı sağ söylemin güçlenmesi. Her biri, farklı bir korku veya güvensizlik biçimini harekete geçirmiş; buna karşılık aşırı sağ partiler bu duygusal enerjiyi siyasal sermayeye dönüştürmüştür.

AfD son yıllarda yalnızca göçmen karşıtlığı ve Avrupa Birliği eleştirisi üzerinden siyasal konumunu inşa eden klasik bir sağ-popülist parti olmanın ötesine geçmiştir. Hansen ve Olsen'e (2022) göre AfD, 2021 Almanya Federal Seçimleri sürecinde toplumsal ve siyasal krizleri stratejik biçimde sahiplenerek kendisini bir "popülist mesele girişimcisi" konumuna taşımıştır. AfD'ye oy verme olasılığını artıran üç temel faktörü tanımlamaktadır: Avrupa Birliği karşıtlığı, siyasal elitlere yönelik olumsuz tutumlar ve hükümetin COVID-19 krizini yönetimine duyulan memnuniyetsizlik. Bu bulgular, partinin seçmen desteğini yalnızca geleneksel sağ-popülist temalarla değil, aynı zamanda güncel krizler üzerinden şekillendirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla AfD, siyasal gündemi belirleme gücünü toplumsal hoşnutsuzlukların merkezine yerleşerek artırmaktadır. Bu da partinin popülizmini "reaktif" bir söylemden çıkarıp "stratejik kriz siyaseti" boyutuna taşımaktadır (Hansen ve Olsen, 2022, s.657).

Şekil 1: Aşırı Sağ Partilerin Kriz Dönemlerindeki Oy Oranları (2014- 2022)

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2014–2022 yılları arasında Avrupa’daki iki önemli aşırı sağ örneğe ait oy oranları incelendiğinde, bu partilerin belirli dönemlerde seçmen desteklerini artırabildikleri görülmektedir. Almanya’da AfD, 2015 sonrasında 2017 genel seçimlerinde oylarını %12,6’ya yükselterek Federal Meclis’e girmiştir (Gehrsitz ve Ungerer, 2017, s.10). Fransa’da ise RN, 2022 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tarihsel olarak yüksek oy oranlarına ulaşmıştır (Inter-Parliamentary Union, 2022). Bu veriler, söz konusu partilerin krizlerle örtüşen dönemlerde siyasal görünürlük ve destek düzeylerinde artış yaşayabildiğini göstermektedir. Daha önemlisi, bu artış yalnızca ekonomik ya da güvenlik kaynaklı krizlerin varlığıyla açıklanamaz. Her iki örnekte de partiler, krizleri ulusal kimlik, egemenlik ve toplumsal güvenlik ekseninde yeniden çerçeveleyerek seçmen mobilizasyonu sağlamıştır. Dolayısıyla seçim performanslarındaki yükseliş, krizlerin aşırı sağ aktörler tarafından kimlik temelli ve popülist söylemler aracılığıyla siyasal fırsata dönüştürülebildiğini göstermektedir. Bu durum, krizlerin tek başına aşırı sağın yükselişine yol açmadığını; krizlerin belirli söylemsel stratejilerle anlamlandırılması ve seçmene aktarılması halinde siyasal desteğe dönüştürülebildiğini ortaya koymaktadır.

Seçim sonuçları, bu artışların doğrudan partilerin krizleri stratejik biçimde yönetme kapasitesinden kaynaklandığını tek başına ortaya koymamaktadır. Oy oranlarındaki değişim, seçmen davranışının yönünü betimleyen nicel göstergeler sunmaktadır. Ancak seçmen tercihlerini belirleyen motivasyonları veya söylemsel stratejilerin etkisini doğrudan ölçmemektedir. Bu nedenle söz konusu veriler, çalışmada elde edilen söylem analizi bulgularını açıklayan nedensel kanıtlar olarak değil, partilerin söylemlerinin şekillendiği siyasal bağlamı göstermek amacıyla kullanılan arka plan göstergeleri olarak değerlendirilmelidir.

3.3. Göç Krizi (2015–2016)

2015 yılında Suriye iç savaşının yoğunlaşması ve Libya üzerinden artan düzensiz göç akımlarıyla birlikte Avrupa, II. Dünya Savaşı’ndan bu yana en büyük zorunlu kitlesel yer değiştirme süreciyle karşı karşıya kalmıştır. UNHCR verilerine göre, yalnızca 2015 yılı içerisinde Avrupa’ya ulaşan göçmen ve sığınmacı sayısı 1 milyonu aşmıştır (UNHCR, 2016). Bu hareketlilik, özellikle Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde toplumsal ve siyasal dinamiklerde köklü değişimlere yol açmıştır. Krizin ani ve kapsamlı boyutu, ekonomik maliyetlerin ötesinde, Avrupa kamuoyunda kültürel bütünlük, güvenlik ve ulusal egemenlik gibi konuların yeniden tanımlanmasına zemin hazırlamıştır.

Aşırı sağ partiler, göç krizini yalnızca insani bir sorun olarak değil, aynı zamanda kimlik temelli siyasetlerini pekiştirecek stratejik bir “siyasal fırsat penceresi” olarak değerlendirmektedir (Moffitt, 2016, s. 385). Bu süreçte göçmenler, çoğunlukla üçlü bir tehdit çerçevesi içerisinde kurgulanmıştır.

Birincisi, ekonomik tehdit boyutudur. Bu söylemde, göçmenlerin refah devletinin sınırlı kaynaklarını tüketeceği, sosyal yardımların ve kamu hizmetlerinin yerli halktan “yabancılar” aktarılacağı iddiası öne çıkmaktadır (Mudde ve Kaltwasser, 2017, s. 76). Örneğin Almanya’da AfD, mülteci kabul politikasını “vergi mükelleflerinin sırtına yüklenen adaletsiz bir maliyet” olarak tanımlamış ve sosyal güvenlik sisteminin bu yük altında sürdürülemez olduğunu savunmuştur (AfD, 2017, s. 28). Benzer biçimde Fransa’da RN, göçün ülkenin kamu maliyesine ağır bir yük getirdiğini ve sosyal konut gibi hizmetlerde Fransız vatandaşlarının önceliğinin elinden alındığını iddia etmiştir. Marine Le Pen, babası Jean-Marie Le Pen’in geleneksel "ulusal tercih" doktrinini modernize ederek, refah devletinin yalnızca Fransız vatandaşlarına hizmet etmesi gerektiğini "ulusal öncelik" ilkesiyle savunmuştur (Ivaldi, 2005, s. 355).

İkincisi, kültürel tehdit unsurudur. Bu yaklaşım, çokkültürlülüğün ulusal kimliğin homojen yapısını aşındıracağı ve ortak yaşam biçimlerini zayıflatacağı endişesine dayanmaktadır (Norris ve Inglehart, 2019, s. 5). Her ne kadar aşırı sağın göçü kültürel bir tehdit olarak kodlayan söylemsel repertuarı daha eskiye dayansa da (Mayer, 2013), 2015 göç krizi bu söylemlerin marjinal bir eleştiri olmaktan çıkıp ana akım siyasete taşındığı ve bir “kriz performansı” olarak kurumsallaştığı temel kırılma noktasını temsil etmektedir. Bu bağlamda göç, 2015 sonrası süreçte artık yalnızca bir nüfus hareketi değil, ulusun kültürel bütünlüğüne yönelik "varoluşsal" bir saldırı olarak resmedilmiştir.

Almanya’da AfD, özellikle bu dönemde “Alman kültürünün İslamlaşma tehdidi altında olduğu” iddiasını merkezileştirmiş ve “Leitkultur” (ulusal rehber kültür) kavramı üzerinden göçmenlerin Alman değerlerine uyum sağlayamayacağını ileri sürmüştür (Wodak, 2015, s. 116). Benzer şekilde Fransa’da RN, laiklik ilkesini bir “kültürel savunma hattı” olarak konumlandırmıştır. Başörtüsü veya helal gıda gibi sembolik konular üzerinden Fransız kimliğinin tehdit altında olduğu söylemi, 2015 sonrası artan göç akışıyla birlikte toplumsal bir güvenlik krizine dönüştürülmüştür (Mayer, 2013). Bu söylem, göçmenleri kültürel uyumsuzluğun başlıca kaynağı olarak sunarak, kimlik temelli bir korumacılığı meşrulaştırmıştır.

Üçüncüsü ise, güvenlik tehdidi boyutudur. Burada göçmenler, artan terör saldırıları, sınır güvenliğindeki zafiyetler ve kamusal düzenin bozulması riskleriyle ilişkilendirilir (Wodak, 2015, s. 118). Bu söylemsel yapı, nativizm anlayışıyla uyumludur. Nativizm, ulusun yalnızca “yerli” unsurlardan oluşması gerektiğini, yabancı unsurların ise ekonomik, kültürel ve güvenlik bağlamında varoluşsal bir tehdit oluşturduğunu savunmaktadır (Mudde, 2007). Bu süreç, Norris ve Inglehart’ın (2019) kültürel geri tepme tezi açısından değerlendirildiğinde, aşırı sağın yükselişinin yalnızca ekonomik güvencesizlikten değil, hızlı toplumsal değişimlere, artan göçmen nüfusuna ve çokkültürlülüğe karşı gelişen değer temelli bir tepkinin ürünü olduğu görülmektedir. Göç krizi, bu tezin öngördüğü şekilde, modernleşme ve liberal değerler karşısında ulusal kimlik ve geleneksel normlara sarılmayı teşvik eden bir kırılma anı yaratmıştır. Benjamin Moffitt’in (2014) kriz performansı yaklaşımı bağlamında, göç krizi siyasal aktörlerce dramatize edilen bir tehdit anlatısı olarak işlev görmektedir. AfD ve RN örneklerinde görüldüğü üzere, kriz “aciliyet” duygusu yaratmak, “biz” ve “öteki” arasındaki sınırları keskinleştirmek yeniden üretilmiştir.

Almanya’da AfD, Şansölye Angela Merkel’in 'açık kapı' politikasını yalnızca teknik bir yönetim hatası olarak değil, 'Alman halkına karşı bir ihanet' olarak kurgulayarak krizi siyasal meşruiyetin erozyonu şeklinde sunmuştur (AfD, 2017). Partinin en önemli yükseliş ivmesi, 2015’te yaşanan mülteci akını karşısında Merkel’in 'Wir schaffen das' (Başarabiliriz) söyleminin yarattığı toplumsal kaygı ikliminde gerçekleşmiştir.

AfD, bu dönemde göçü suç ve güvenlik ekseninde kurgularken, toplumsal cinsiyet rollerini popülist bir araç olarak kullanmıştır. Bu stratejinin en belirgin dönüm noktası 2016 Köln Yılbaşı olaylarıdır. Bu olay öncesinde AfD’nin göç karşıtlığı daha ziyade ekonomik ve genel kültürel tehdit (İslamlaşma) odaklıyken; Köln olaylarından itibaren söylem, 'ulusal bedenin ve kadınların korunması' temalı biyopolitik bir zemine kaymıştır (Betz ve Meret, 2017, s. 310).

Bu süreçte kurulan 'göç = güvensizlik' denklemi, seçmen davranışını iki temel mekanizma üzerinden etkilemiştir: Birincisi, krizin 'kadın güvenliği' üzerinden çerçevelenmesi, AfD’nin yalnızca aşırı sağcı erkek seçmene değil, kendisini tehdit altında hisseden muhafazakâr kadın seçmen kitlesine de ulaşmasını sağlamıştır. İkincisi, 'Alman kadınının korunması' vurgusu, liberal değerleri (kadın hakları gibi) yerli halka ait, göçmenleri ise bu değerlerin doğal düşmanı olarak sunarak 'öteki' inşasını ahlaki

bir üstünlükle pekiştirmiştir. Dolayısıyla Köln olayları, mülteci krizinin soyut bir 'devlet sorunu' olmaktan çıkıp, Alman vatandaşlarının en mahrem alanına (sokaktaki güvenliğine) yönelik somut bir tehdit olarak algılanmasını sağlayan psikolojik kırılma noktası olmuştur

Fransa'da göç karşıtlığı, aşırı sağın temel söylemlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Marine Le Pen liderliğindeki RN, bu söylemi evrenselci ilkeler üzerinden meşrulaştırmaktadır. İslam'ı doğrudan hedef almak yerine “radikal İslamcılık” kavramıyla kültürel bir tehdit çerçevesi inşa etmektedir (Camus ve Lebourg, 2017, s.25). Parti, göçmenleri “medeniyet tehdidi” olarak betimleyerek Fransız Cumhuriyet değerleri etrafında kültürel bir savunma stratejisi geliştirmektedir. Bu yaklaşım ise toplumsal kutuplaşmayı derinleştirirken demokratik çoğulculuğu daraltan dışlayıcı bir kimlik siyasetine zemin hazırlamaktadır (Wodak, 2015, s.35).

3.4. COVID-19 Pandemisi (2020–2021)

COVID-19 pandemisi, Avrupa toplumlarını beklenmedik ölçüde derinden etkileyen çok boyutlu bir kriz olarak ortaya çıkmıştır. Sağlık sistemleri üzerindeki yoğun baskı, karantina uygulamaları, özgürlük kısıtlamaları ve sosyal izolasyon yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda psikolojik travmaların da yayılmasına neden olmuştur. Bu olağanüstü dönemde aşırı sağ partiler, krizi hem devletlerin otoriter eğilimlerini eleştirmek hem de “bilimsel elitlere” karşı halkın sağduyusunu yücelten popülist söylemler üretmek için bir araç olarak kullanmıştır (Anduiza ve Rico 2022, s.580).

Almanya'da AfD, pandemi döneminde sokak protestolarına aktif biçimde destek vermiştir. Bu süreçte bilime, medyaya ve “elit uzmanlara” karşı sistematik bir güvensizlik inşa edilmiştir. AfD, pandemi politikalarını “biyopolitik baskı” olarak çerçevelemiş ve hükümetin salgın yönetimini bireysel özgürlüklerin ihlali olarak nitelendirmiştir. Merkel ve ardından Scholz hükümetleri, partinin söyleminde “otoriter sağlık devleti”nin sembolü haline getirilmiştir. AfD, maske zorunluluğu ve aşı politikalarına karşı yürütülen protestolarda kendisini “özgürlüğün sesi” olarak konumlandırmış, liberal demokrasinin temel ilkelerini savunduğu iddiasıyla kamusal tartışmalarda görünürlüğünü artırmıştır (Vorländer vd., 2018, s.15).

Benzer şekilde Fransa'da Marine Le Pen liderliğindeki RN de COVID-19 sürecini siyasal bir fırsat alanına dönüştürmüştür. RN, Macron hükümetinin salgınla mücadele kapsamında aldığı önlemleri “sağlık diktatörlüğü” olarak nitelendirmiş, özgürlük kısıtlamalarına karşı toplumsal hoşnutsuzluğu mobilize etmiştir (Stockemer, 2017, s.315). Ancak RN'nin stratejisi Almanya'daki AfD'den belirli yönleriyle farklılaşmıştır. Le Pen, bilime doğrudan karşı çıkmak yerine hükümetin “elitist” ve “dayatmacı” yaklaşımını eleştirmiştir. Pandemi yönetimini Cumhuriyet'in demokratik değerlerine aykırı bir teknokratik vesayet olarak tanımlamıştır (Ivaldi, 2005, s.41).

Fransa'da özellikle kapanma dönemlerinde küçük işletmelerin, serbest meslek sahiplerinin ve esnafın ekonomik olarak zarar görmesi, RN söyleminde “elitlerin ekonomi politikalarının halkı ezdiği” şeklinde yeniden çerçevelenmiştir. Bu bağlamda RN, geleneksel aşırı sağ çizgisini sosyal adalet ve halk egemenliği vurgusuyla harmanlayarak hem işçi sınıfı hem de merkez sağ seçmen nezdinde meşrulaşma arayışına girmiştir (Stockemer, 2017, s. 316). Ayrıca Le Pen, göçmenlerin pandemi döneminde kamu hizmetlerinden “orantısız biçimde” yararlandığı iddiasını gündeme getirerek, kriz sürecini etnik ve kültürel gerilimler üzerinden yeniden siyasileştirmiştir (Mayer, 2021, s.165).

Genel olarak COVID-19 pandemisi, Avrupa'daki aşırı sağ partiler için yalnızca bir sağlık krizi değil, aynı zamanda siyasal sistemin kırılma noktalarını görünür kılan bir fırsat alanı olmuştur. Bu süreçte aşırı sağın kriz söylemleri üç ana eksende şekillenmiştir: Birincisi, karantina ve kapanma önlemlerini demokratik haklara müdahale olarak çerçeveleyen otoritarizm eleştirisi (Bobba & Hubé, 2021); ikincisi, bilimsel otoritelerin politikalarını halkın gündelik gerçekliğine yabancı göstererek halkın sağduyusunu yücelten popülist halkçılık (Anduiza ve Rico, 2022); üçüncüsü ise, sınır kapatmaları ve göç kısıtlamalarını ulusal egemenliği koruma gerekçesiyle meşrulaştıran milliyetçi izolasyonculuktur.

Bu bağlamda pandemi, hem Almanya'da AfD'nin “özgürlük savunucusu” söylemini, hem de Fransa'da RN'nin “elit karşıtı ulusal dayanışma” vurgusunu güçlendiren bir ideolojik laboratuvar işlevi görmüştür. Her iki ülke örneğinde de kriz, aşırı sağın siyasal meşruiyetini artırmak için kullandığı dinamik bir araç haline gelmiştir.

3.5. Enerji ve Yaşam Maliyeti Krizi (2022–2023)

Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'yı işgali, Avrupa genelinde enerji fiyatlarında ani ve derin artışlara, bununla birlikte enflasyonist baskılara yol açmış; halkın temel yaşam koşulları ciddi şekilde zarar görmüştür. Bu kriz siyasette de yeni bir söylem zeminine dönüşmüştür. Aşırı sağ partiler, ekonomik milliyetçilik ekseninde “önce kendi yurttaşlarımız” temasıyla popülist söylemlerini güçlendirmiştir.

Enerji krizi ve yaşam maliyetlerinin artışı, AfD'nin ekonomi odaklı söylemini 'nativist' bir korumacılıkla güçlendirmiştir. Almanya'nın Ukrayna'ya verdiği destek ve Rusya'ya yönelik yaptırımlar, AfD tarafından 'Alman halkının çıkarlarını ideolojik takıntılara kurban eden elitist tercihler' olarak eleştirilmiştir (De Jonge, 2021, s. 350). Bu dönemde AfD, söylemini sadece eleştiri düzeyinde tutmamış; 2022 yılında başlattığı 'Sıcak Bir Kış İçin' kampanyasıyla somut politika önerileri sunmuştur. Parti, Rusya ile Kuzey Akım 2 bor hattının derhal açılmasını, akaryakıt üzerindeki vergilerin (KDV ve Enerji Vergisi) sıfırlanmasını ve nükleer enerji santrallerinin kapatılma kararının iptal edilmesini talep ederek halkın satın alma gücünü korumayı vaat etmiştir (AfD, 2022). Özellikle Yeşil enerji politikalarını 'ekonomik intihar' olarak niteleyen bu yaklaşım, Berlin elitlerine duyulan öfkeyi somut bir ekonomik vaat setiyle birleştirerek destekçi tabanını mobilize etmiştir.

Fransa'da Marine Le Pen, benzer bir mantıkla artan enerji maliyetlerini 'küreselci tercihlerin faturası' olarak çerçevelemiştir. RN'nin 2022 seçim manifestosunda Ukrayna yardımlarına yönelik mesafeli duruş, 'Fransızların önceliği' (*priorité nationale*) ilkesiyle temellendirilmiştir. Le Pen, bu süreçte AfD'ye paralel olarak son derece somut ekonomik müdahaleler önermiştir: Akaryakıt, gaz ve elektrik üzerindeki KDV oranının %20'den %5,5'e düşürülmesi, otoyol geçiş ücretlerinin kamulaştırılarak ucuzlatılması ve 30 yaş altı çalışanlar için gelir vergisi muafiyeti gibi vaatler, partinin kriz dönemindeki 'halkın koruyucusu' imajını pekiştirmiştir (RN, 2022). Bu durum, her iki partinin de krizleri soyut tehdit anlatılarından çıkarıp, gündelik yaşamın somut maliyetleri üzerinden siyasal birer kaldıraç olarak kullandığını göstermektedir.

Fransa'da enerji fiyatlarının artması ve yaşam maliyeti krizinin derinleşmesi, RN için ekonomik milliyetçiliğe dönüş için uygun bir zemin hazırlamıştır. Ukrayna'daki savaşa destek yerine, Marine Le Pen kampanya sürecinde “önce Fransız halkının çıkarları” söylemini yükseltmiştir (Harteveld vd., 2022, s.10). Yardımların dış ülkelere gitmesini eleştirerek Macron'u “Fransızlara değil, dış ilişkilere öncelik veren başkan” olarak konumlandırmıştır. Bu, göç politikalarıyla uyumlu olarak içe kapanmacı bir ekonomik perspektifi de beraberinde getirmiştir. RN ayrıca Avrupa Birliği politikalarını da “Fransız egemenliğine müdahale” olarak eleştirerek kriz döneminde AB karşıtlığını pekiştirmiştir (Ivaldi, 2005, s. 40).

Enerji ve yaşam maliyeti krizi, Avrupa'daki aşırı sağ partiler için ekonomik milliyetçi, elit karşıtı ve halkçı popülisti keskinleştiren stratejik bir alana dönüşmüştür. Bu söylemler hem Almanya'da hem Fransa'da krizden zarar gören seçmenlerin ekonomik memnuniyetsizliğini siyasal destek temelinde kanallandırmıştır (Biçen Gören, 2023).

3.6. Karşılaştırmalı Tartışma: Aşırı Sağ Söylemin Krizlere Verdiği Tepkilerde Benzerlikler ve Farklılıklar

Almanya ve Fransa'da aşırı sağ partilerin kriz anlarında geliştirdikleri söylemler, yüzeyde farklı tarihsel deneyimler, kurumsal yapılar ve siyasal kültürlere dayanıyor gibi görünse de ayrıntılı analizler ortak ideolojik eğilimleri ve stratejik kalıpları ortaya koymaktadır. Bu benzerlikler, özellikle kimlik siyaseti, öteki'nin söylemsel inşası ve kurumsal otoriteye karşı “halkın gerçek temsilciliği” iddiası etrafında yoğunlaşmaktadır.

Her iki ülkede de krizler yalnızca teknik ya da ekonomik sorunlar olarak değil, ulusal kimliğin bütünlüğüne yönelik varoluşsal tehditler olarak çerçevelenmiştir. AfD söyleminde bu tehdit, “Alman kültürü” ve “Alman halkının güvenliği” gibi etno-kültürel referanslarla somutlaştırılırken; RN söyleminde “laiklik”, “cumhuriyetçilik” ve seküler evrenselcilik gibi Fransız siyasal kültürünün köklü normatif değerleri üzerinden meşrulaştırılmıştır (Camus, 2017). Bu durum, kimlik inşasının hem evrenselci-ilkesel hem de etno-kültürel dayanaklarla yapılabileceğini, ancak her iki modelin de popülist radikal sağ çerçevede benzer işlevler gördüğünü göstermektedir.

AfD ve RN'nin söylemlerinde öne çıkan kimlik vurgusu, Avrupa toplumlarında son yıllarda derinleşen sosyo-kültürel dönüşümlerden bağımsız değerlendirilemez. Küreselleşme, ulusüstü yönetim

mekanizmalarının güçlenmesi, artan göç hareketleri ve kültürel çeşitlilik, özellikle ulusal kimliğe ve toplumsal aidiyete ilişkin tartışmaları yeniden görünür kılmıştır. Norris ve Inglehart’a (2019) göre otoriter popülizmin yükselişi, yalnızca ekonomik hoşnutsuzluklarla değil, aynı zamanda geleneksel ulusal ve kültürel değerlerin aşındığı yönündeki algılara karşı gelişen bir “kültürel geri tepme” reaksiyonuyla ilişkilidir. Benzer şekilde Mudde (2007), Avrupa’daki popülist radikal sağ partilerin başarısını, toplumun kültürel ve etnik homojenliğini koruma arzusunu ifade eden nativist söylemlerle açıklamaktadır. Bu çerçevede AfD ve RN, göç, Avrupa Birliği bütünleşmesi ve çokkültürlülük gibi süreçleri yalnızca siyasi meseleler olarak değil, ulusal topluluğun sınırlarını ve kolektif kimliği tehdit eden gelişmeler olarak sunmaktadır. Dolayısıyla her iki partinin söyleminde gözlemlenen kimlik siyaseti, modern Avrupa toplumlarında ortaya çıkan aidiyet, temsil ve kültürel güvenlik tartışmalarının siyasal alandaki yansıması olarak değerlendirilebilir. Bu sosyolojik zemin üzerinde şekillenen kimlik siyaseti, her iki partinin söyleminde belirgin bir “biz” ve “onlar” ayrımı üzerinden inşa edilmektedir.

Farklılıklar ise temelde tarihsel-siyasal bağlam ve söylemsel meşruiyet kaynaklarında ortaya çıkmaktadır. AfD, görece genç bir parti olarak kimliğini “milli çıkarları koruma” ve “elit karşıtlığı” üzerine inşa etmektedir. RN, köklü aşırı sağ geleneğini modernleştirerek Fransız Cumhuriyet değerlerini araçsallaştırma stratejisini geliştirmiştir. Dolayısıyla, benzer ideolojik yapı taşlarına sahip olsalar da söylemin dışsal formu ve seçmenle kurulan duygusal bağ, ulusal bağlamların tarihsel mirasına ve siyasal fırsat yapısına göre farklılaşmaktadır.

3.7. Ortak Temalar ve Yöntemler

Aşırı sağ partilerin kriz dönemlerindeki söylemleri incelendiğinde, farklı ulusal bağlamlara rağmen bazı ortak temalar ve yöntemlerin öne çıktığı görülmektedir. Bu partiler, krizleri genellikle kimlik temelli tehditler, güvenlik kaygıları ve ekonomik istikrarsızlık ekseninde çerçevelemektedir. Halkın kaygı ve korkularını belirli temalar etrafında yoğunlaştırarak siyasi avantaj sağlamaktadır. Ayrıca medya ve dijital platformlar üzerinden sürekli tekrar edilen mesajlar aracılığıyla kriz algısı pekiştirilmekte ve toplumsal destek tabanı güçlendirilmektedir. Ortak yöntemler arasında retorik manipülasyon, sembolik politika vurgusu ve ulusal kimlik temalı kampanyalar öne çıkarken, bu stratejiler kriz tipleri ne olursa olsun benzer bir mantıkla seçmen üzerinde etkili olmaktadır. Dolayısıyla, aşırı sağ söyleminin kriz dönemlerinde kullandığı yöntemler ve temalar ideolojik tutarlılığı ve stratejik esnekliği bir arada göstermektedir.

3.8. Krizleri Kimlik Temelli Tehdit Olarak Çerçeveleme

Aşırı sağ partiler, kriz dönemlerinde toplumsal olayları ekonomik veya güvenlik boyutunun yanında kimlik temelli bir tehdit olarak çerçeveleme eğilimi göstermektedir. Bu çerçeveleme yaklaşımı, göç, pandemiler veya enerji krizleri gibi durumların, mevcut ulusal kimliği, kültürel değerleri ve toplumsal bütünlüğü tehlikeye attığı algısını pekiştirmektedir. Partiler, krizleri anlatırken genellikle “biz” ve “öteki” ayrımını vurgulayarak kendi seçmen tabanının aidiyet duygusunu güçlendirmeye çalışmaktadır. Örneğin, göç krizleri söz konusu olduğunda, yabancı unsurların yerel kültürü ve ekonomik kaynakları tehdit ettiği yönündeki söylemler öne çıkarılmaktadır. Pandemi döneminde ise toplumsal düzen ve normların dış tehditler aracılığıyla bozulabileceği mesajı verilmektedir. Bu strateji, yalnızca krizlerin önemini artırmakla kalmaz, aynı zamanda siyasi avantaj sağlamak amacıyla halkın kaygı ve korkularını belirli kimlik temaları etrafında yönlendirmeye hizmet etmektedir. Dolayısıyla krizler, aşırı sağ partilerin ideolojik söylemlerinde kimlik odaklı bir güvenlik sorunu olarak sunulurken, politik meşruiyet kazanma ve seçmen tabanını konsolide etme işlevi görmektedir.

Almanya’da AfD ve Fransa’da RN, 2015–2023 döneminde yaşanan krizleri yalnızca demografik değil, kültürel ve ontolojik bir tehdit olarak sunmuştur. AfD, 2015 sonrası göç dalgasını “Alman toplumunun güvenliği, kültürü ve değerleri” bağlamında değerlendirmiştir. Bu süreçte göçmenleri uyumsuz ve tehditkâr, elitleri halktan kopuk ve çıkarıcı, devleti ise yozlaşmış ve “asıl halkı” unutan bir yapı olarak betimlemiştir. Partinin kendisini ise halkın sesi ve koruyucusu olarak konumlandırması, Mudde’nin popülist radikal sağ üçlemesi (nativizm, otoriterlik, popülizm) ile büyük ölçüde örtüşmektedir (Mudde, 2007, s.25). AfD’nin söyleminde, “Gerçek Alman kimdir ve kim değildir?” sorusu kriz dönemlerinde merkezi bir yer tutmuştur. Çokkültürlülük, AB politikaları ve yeşil dönüşüm gibi liberal değerler Alman kimliğine yönelik tehditler olarak sunulmuştur. Bu durum, Norris ve Inglehart’ın (2019) kültürel geri

tepme teorisinde açıkladıkları üzere, modernleşme ve küreselleşmenin yaygınlaştırdığı liberal değerlerin belirli kesimlerde kimlik temelli bir savunma refleksi oluşturduğunu göstermektedir.

Fransa’da RN ise kriz dönemlerinde klasik aşırı sağ retorik ile Fransız Cumhuriyet değerlerini araçsallaştıran bir söylem geliştirmiştir. Marine Le Pen, göçmen karşıtlığını açıkça etnik temelde değil, laiklik ve cumhuriyetçilik gibi evrensel değerler üzerinden meşrulaştırmış; bu yolla “Fransız kimdir?” sorusunu sürekli yeniden tanımlamıştır. Bu yaklaşım, bir yandan asimilasyoncu, tekil ve homojen bir ulusal kimlik anlayışını yüceltirken (Camus, 2017), diğer yandan göçmenlik, İslam ve Avrupa karşıtlığı üzerinden “öteki”nin sınırlarını belirlemiştir. RN söyleminde sıklıkla dolaylı biçimde “Büyük İkame” teorisine gönderme yapılmaktadır. Fransız toplumunun “yerinden edilme” ve “kimlik erozyonu” tehlikesiyle karşı karşıya olduğu iddia edilmektedir (Camus, 2017 s.38).

Karşılaştırmalı olarak bakıldığında, AfD ve RN’nin söylemleri kriz anlarında benzer stratejik temellere dayanmaktadır: Her iki parti de popülist radikal sağın üç temel unsurunu benimsemektedir. Liberal ve çokkültürlü değerleri ulusal kimliğe yönelik bir tehdit olarak sunmakta ve “biz–öteki” ikiliği üzerinden toplumsal mobilizasyon sağlamaktadır. Ancak farklılıklar da belirgindir. AfD, kimlik inşasını daha çok demografik ve kültürel tehdit algısı üzerine kurarken, RN bu süreci laiklik ve cumhuriyetçilik gibi Fransız ulusal değerleri aracılığıyla meşrulaştırmaktadır. AfD’nin söylemi doğrudan güvenlik ve homojenlik vurgusuna yaslanırken, RN’nin söylemi asimilasyoncu bir vatandaşlık anlayışına dayalıdır. Böylece, iki parti aynı ideolojik çerçevede hareket etseler de, ulusal tarihsel bağlam ve siyasi kültür farklılıkları nedeniyle kimlik inşasında kullandıkları araçlar ve meşruiyet kaynakları ayrılmaktadır (Biçen Gören, 2023, s.183).

AfD’nin genç bir parti olması ile RN’nin köklü geçmişi arasındaki farklılık, krizlere verdikleri yanıtların sürekliliği ve seçmen davranışı açısından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. RN, tarihsel kökleri ve kurumsal deneyimi sayesinde krizleri uzun vadeli bir söylem stratejisinin parçası hâline getirerek seçmenleriyle daha istikrarlı bir bağ kurabilmektedir. Özellikle göç krizlerinde RN’nin sürekli olarak yabancıların kültürel kimliği tehdit ettiği yönündeki söylemlerini sürdürmesi, seçmen tabanında güçlü bir süreklilik sağlamış ve partiye sadakat kazandırmıştır. Buna karşılık AfD, nispeten genç bir parti olarak krizleri daha çok kısa vadeli fırsatlar üzerinden değerlendirmekte ve söylemlerinde dalgalanmalar göstermektedir. Örneğin, pandemi döneminde AfD’nin birdenbire öne çıkardığı özgürlük kısıtlamaları ve devletin kriz yönetimine yönelik sert eleştiriler, kısa süreli bir mobilizasyon yaratmış ancak uzun vadeli seçmen sadakatine dönüşmemiştir. Dolayısıyla partilerin kurumsal geçmişleri, krizlere yönelik söylemlerinin sürekliliğini ve seçmen kitlesiyle kurdukları ilişkinin niteliğini belirleyen kritik bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Schellenberg, 2013, s.39).

3.9. “Biz” ve “Onlar” Ayrımının Yeniden Üretimi

Kriz söylemlerinde göze çarpan en belirgin ortak unsurlardan biri, toplumsal ve siyasal alanın keskin biçimde “biz” ve “onlar” şeklinde ikili bir karşıtlık üzerinden kurgulanmasıdır. Bu karşıtlık, aşırı sağ partilerin söyleminde yalnızca retorik bir araç değil, aynı zamanda siyasal mobilizasyon ve meşruiyet inşasının temel mekanizması olarak işlev görmektedir (Mudde, 2007). Almanya’da AfD’nin kriz anlatılarında “elitler” ve “göçmenler” başlıca tehdit unsurları olarak konumlandırılmaktadır. Elitler, halktan kopuk, çıkar odaklı ve “gerçek Alman değerlerinden uzak” olarak betimlenirken; göçmenler, özellikle 2015 sonrası sığınmacı dalgasıyla birlikte, uyumsuz, kültürel homojenliği bozan ve güvenlik risklerini artıran aktörler olarak çerçevelenmiştir. AfD söyleminde bu “iç düşman” ve “dış düşman” ayrımı, Alman kimliğini koruma iddiası üzerinden sürekli yeniden üretilmiştir. Parti kendisini “halkın sesi” ve “ulusal çıkarların koruyucusu” olarak sunmuştur (Arzheimer, 2015, s.540).

Fransa’da RN’nin söyleminde ise benzer bir ikili yapı, farklı tarihsel ve kültürel referanslarla inşa edilmiştir. Marine Le Pen liderliğindeki RN, “Brüksel” ve “radikal İslamcılar”ı iki temel tehdit kategorisinin merkezine yerleştirmiştir. Brüksel, Fransız ulusal egemenliğini zayıflatan, demokratik karar alma süreçlerini merkezileştiren ve halk iradesini sınırlayan bir dış güç olarak tanımlanırken; radikal İslamcılar, Fransız laikliği ve cumhuriyetçi değerler için içsel bir tehdit unsuru olarak konumlandırılmıştır (Camus, 2022). Bu çerçevede, RN’nin göç karşıtı söylemini yalnızca etnik temelde değil, aynı zamanda “cumhuriyetin korunması” retorikliği üzerinden meşrulaştırmasına imkân tanımaktadır (Stockemer, 2017, s. 45).

Her iki partinin söyleminde gözlenen bu yapı, Mudde'nin (2007) popülist antagonizma modelini açık biçimde doğrulamaktadır: halk ile yozlaşmış, zararlı ve tehditkâr “onlar” arasında net bir sınır çizilmektedir. “Biz” kategorisi, homojen, erdemli ve ulusal çıkarları temsil eden bir topluluk olarak idealize edilirken; “onlar” kategorisi, içerden ve dışardan gelen tehdit unsurlarını kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Bu tür kriz söylemleri modernleşme, çokkültürlülük ve küreselleşme gibi süreçlere tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Ulusal kimlik ile kültürel bütünlük söylemleri etrafında toplumsal destek üretmektedir. Dolayısıyla, AfD ve RN'nin kriz anlarında benimsediği “biz–onlar” ayrımı, yalnızca ideolojik bir pozisyon değil, aynı zamanda seçmen mobilizasyonunu güçlendiren stratejik bir araç olarak da işlev görmektedir.

Bu antagonistik söylemsel yapı, siyasal kutuplaşma literatüründe tartışılan güncel yaklaşımlarla birlikte ele alındığında daha kapsamlı biçimde anlaşılabilir. McCoy, Rahman ve Somer'in (2018) ortaya koyduğu “zararlı kutuplaşma” kavramı, siyasal rekabetin politika temelli farklılıklardan ziyade ahlaki, kimliksel ve varoluşsal karşıtlıklar üzerinden kurulmasını ifade etmektedir. Bu tür bir kutuplaşma, rakip siyasal aktörleri meşru muhalifler olmaktan çıkararak, ulusal bütünlüğe tehdit oluşturan aktörler olarak konumlandırmakta ve demokratik çoğulculuğun normatif temellerini aşındırmaktadır (McCoy vd., 2018, s. 18–20). AfD ve RN'nin kriz dönemlerinde benimsediği “biz–onlar” ayrımı, tam da bu bağlamda siyasal alanı uzlaşılabilir çıkar çatışmalarının ötesine taşıyarak, karşıt aktörlerin meşruiyetini sistematik biçimde sorgulayan bir mantık üretmektedir.

Bu süreç aynı zamanda, Iyengar ve Westwood'un (2015) tanımladığı “duygusal kutuplaşma” dinamikleriyle yakından ilişkilidir. Duygusal kutuplaşma, bireylerin yalnızca farklı siyasal görüşlere sahip olmasını değil, karşıt gruplara yönelik yoğun güvensizlik, antipati ve dışlayıcı tutumlar geliştirmesini ifade etmektedir (Iyengar ve Westwood, 2015, s. 692). AfD ve RN söyleminde “biz” kategorisinin erdemli, homojen ve ulusal çıkarların tek temsilcisi olarak idealize edilmesidir. Buna karşılık “onlar”ın yozlaşmış elitler, uyumsuz göçmenler veya ulus-üstü kurumlar şeklinde genişletilmektedir. Seçmen davranışını rasyonel politika tercihlerinden ziyade kimliksel aidiyetler ve tehdit algıları üzerinden şekillendirmektedir. Bu durum, siyasal rekabeti fikirler arası bir mücadele olmaktan çıkararak, kimlikler arası bir karşıtlığa dönüştürmektedir. Bu tür kutuplaşma biçimleri demokratik rejimler açısından özellikle yıkıcıdır. Levitsky ve Ziblatt'a (2018) göre, siyasal aktörlerin rakiplerini “gayrimeşru” olarak kodlaması, demokratik normların aşınmasında kritik bir eşik oluşturmaktadır (Levitsky ve Ziblatt, 2018, s. 23–25). AfD ve RN örneklerinde kriz söylemleri, siyasal karşıtlıkları teknik veya yönetsel sorunlar olmaktan çıkararak ahlaki ve ontolojik bir düzleme taşımaktadır. Böylece popülist antagonizma, yalnızca ideolojik bir pozisyon değil, siyasal kutuplaşmayı derinleştiren ve demokratik uzlaş kanallarını daraltan stratejik bir araç hâline gelmektedir.

Bu çerçevede AfD ve RN'nin kriz anlarında ürettiği “biz–onlar” ayrımı, Mudde'nin (2007) popülist antagonizma modelini doğrulamakla kalmamakta; aynı zamanda çağdaş siyasal kutuplaşma literatürünün işaret ettiği üzere, demokratik sistemler için uzun vadeli yapısal riskler barındıran bir siyasal mantığı da görünür kılmaktadır. Kriz, bu partiler açısından yalnızca seçmen mobilizasyonunu artıran geçici bir söylem değil, toplumsal ayrışmayı kurumsallaştıran ve siyasal alanı yeniden yapılandıran kurucu bir unsur hâline gelmektedir.

Tablo 2: AfD ve RN'nin Kriz Dönemlerindeki Söylem ve Kimlik Stratejilerinin Karşılaştırılması

Boyut	AfD(Almanya)	RN(Fransa)
Göç Söylemi	Kültürel bütünlük ve iç güvenliğe yönelik tehdit	Laiklik ve ulusal kimliğe yönelik tehdit
Pandemi Söylemi	Özgürlük kısıtlamaları ve otoriter devlet eleştirisi	Tekno-elitist yönetim ve demokratik meşruiyet eleştirisi
Enerji /Yaşam Maliyeti Krizi	Ekonomik milliyetçilik ve yaptırım karşıtlığı	Önce Fransızlar” söylemi ve satın alma gücü vurgusu

Krizlerin İşlevi	Kısa vadeli mobilizasyon ve sistem karşıtı konumlanma	Uzun vadeli meşruiyet ve iktidar alternatifi inşası
-------------------------	---	---

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

AfD ve RN'nin kriz dönemlerinde geliştirdikleri söylemsel ve kimlik temelli stratejilerin ortak yönlerini ve ulusal bağlamlara özgü farklılıklarını sistematik biçimde ortaya koymaktadır. Her iki parti de krizleri popülist antagonizma ve “biz-onlar” ayrımı üzerinden araçsallaştırılmaktadır. Kimlik inşasında başvurdukları normatif referanslar ve meşruiyet kaynakları ülke bağlamına göre farklılaşmaktadır. Bu karşılaştırma, aşırı sağın kriz siyasetine verdiği tepkilerin tek tip olmadığını; tarihsel miras, siyasal kültür ve kurumsal yapıların söylemsel stratejileri belirleyici biçimde şekillendirdiğini göstermektedir.

AfD ve RN'nin kriz dönemlerinde geliştirdikleri söylemsel ve kimlik temelli stratejiler, popülist radikal sağın ortak ideolojik unsurlarını paylaşmakla birlikte, ulusal bağlamların etkisiyle farklı biçimlerde tezahür etmektedir. Mudde'nin (2007) belirttiği üzere Avrupa'daki popülist radikal sağ partiler nativizm, otoriterlik ve popülizm ekseninde ortak bir ideolojik çekirdeğe sahiptir. Bu bağlamda hem AfD hem de RN, krizleri ulusal topluluğa yönelik tehditler olarak çerçevelemekte ve siyasal alanı “halk” ile “elitler” arasındaki antagonistik bir mücadele olarak sunmaktadır. Ancak bu ortak çerçeve, her iki ülkenin tarihsel deneyimleri ve ulusal kimlik anlayışları doğrultusunda farklı içeriklerle doldurulmaktadır.

Bu farklılaşma özellikle ulusal kimliğin tanımlanış biçiminde belirgindir. Brubaker'ın (1992) Fransa ve Almanya vatandaşlık rejimlerine ilişkin karşılaştırmalı çalışmasının ortaya koyduğu üzere, Fransız siyasal geleneği cumhuriyetçi ve evrenselci bir vatandaşlık anlayışına dayanırken, Almanya'da tarihsel olarak kültürel aidiyet ve etnik köken unsurları daha görünür olmuştur. Bu nedenle RN, göç ve güvenlik meselelerini sıklıkla laiklik (laïcité), cumhuriyetçi değerler ve ulusal egemenliğin korunması ekseninde tartışırken; AfD daha çok Alman kültürünün korunması, göçmenlerin uyumu ve ulusal kimliğin kültürel sürekliliği üzerinden bir söylem geliştirmektedir. Wodak'ın (2015) ifade ettiği gibi, Avrupa'daki aşırı sağ partiler korku ve tehdit söylemlerini ulusal bağlama özgü tarihsel anlatılarla birleştirerek meşrulaştırmaktadır.

Bununla birlikte her iki partinin yükselişi yalnızca ekonomik krizlerin sonucu olarak değerlendirilemez. Norris ve Inglehart'ın (2019) kültürel geri tepme tezi, AfD ve RN seçmenlerinin önemli bir bölümünün küreselleşme, Avrupa bütünleşmesi ve artan kültürel çeşitliliğe karşı duydukları kaygılar üzerinden mobilize olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla karşılaştırmalı analiz, aşırı sağ partilerin benzer krizleri ortak popülist araçlarla siyasallaştırdığını, ancak bu krizleri yorumlama ve kimlik siyasetine dönüştürme biçimlerinin tarihsel miras, vatandaşlık rejimi ve siyasal kültür gibi ulusal değişkenler tarafından şekillendirildiğini ortaya koymaktadır.

3.10. Krizleri Otoriter Yönetişim İçin Fırsat Olarak Kullanma

Bu çalışmada krizler, nesnel ve kendiliğinden ortaya çıkan toplumsal olgular olarak değil, siyasal aktörler tarafından belirli anlamlar yüklenerek kamusal alanda görünür kılınan ve yorumlanan süreçler olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, Moffitt'in (2015; 2016) geliştirdiği “kriz performansı” kavramına dayanmaktadır. Moffitt'e göre popülizm yalnızca bir ideoloji ya da söylem değil, aynı zamanda siyasal aktörlerin halkla ilişki kurma biçimlerini içeren performatif bir pratiktir. Bu çerçevede krizler, mevcut haliyle keşfedilen nesnel gerçeklikler olmaktan ziyade, siyasal aktörler tarafından dramatize edilen, sürekli vurgulanan ve belirli semboller aracılığıyla kamusal alanda sahnelenen olgulardır (Moffitt, 2015, s. 190). Popülist aktörler, toplumsal olayları olağan siyasal sorunlar olmaktan çıkarıp acil müdahale gerektiren varoluşsal tehditler olarak sunarak kendilerini bu krizlere çözüm üretebilecek yegâne temsilciler şeklinde konumlandırmaktadır. Dolayısıyla krizlerin siyasal etkisi, yalnızca olayların kendisinden değil, bu olayların nasıl temsil edildiğinden, hangi aktörlerin sorumlu tutulduğundan ve hangi kimliksel karşıtlıklar üzerinden anlamlandırıldığından kaynaklanmaktadır (Moffitt, 2016). Moffitt'in yaklaşımında performans alanı, popülist aktörlerin kriz anlatılarını dolaşıma soktukları ve meşrulaştırdıkları kamusal sahneyi ifade etmektedir. Parlamento konuşmaları, seçim mitingleri, televizyon programları, sosyal medya paylaşımları ve protesto gösterileri bu performans alanlarının

başlıca örnekleridir (Moffitt, 2016). Kriz performansının başarısı, yalnızca krizin varlığına değil, bu performans alanlarında sürekli yeniden üretilmesine ve seçmenler tarafından ikna edici bulunmasına bağlıdır.

Farklı siyasal konumlarda bulunmalarına rağmen, Almanya'daki AfD ve Fransa'daki RN, pandemi ve enerji krizlerini yalnızca olağanüstü koşullara verilen tepkiler olarak ele almamıştır. Bu krizleri siyasal meşrulaşma üretme, söylemsel görünürlüklerini artırma ve uzun vadeli iktidar hedeflerini güçlendirme doğrultusunda stratejik biçimde araçsallaştırmıştır. Her iki parti de krizleri, mevcut siyasal düzenin başarısızlığının ve elitlerin halktan kopukluğunun kanıtı olarak sunarak, kendilerini “gerçek halkın” yegâne temsilcisi konumunda inşa etmeye çalışmıştır. Bu bağlamda krizler, teknik veya yönetsel sorunlar olmaktan çıkarılarak, siyasal sistemin bütününe yönelik yapısal bir meşruiyet krizinin göstergesi şeklinde çerçevelenmiştir (Moffitt, 2016).

Almanya'da AfD, pandemi sürecinde iktidar partilerinin kriz yönetimini hedef almış, bilimsel uzlaşıya karşı kuşkucu ve hatta reddedici bir tutum sergileyerek “halkın özgürlüklerini savunan” muhalif aktör rolünü benimsemiştir (Rensmann, 2006). Maske zorunluluğu, aşı kampanyaları ve kapanma tedbirleri “devletin aşırı müdahalesi” olarak çerçevelenmiştir. Bu söylem, bireysel hak ve özgürlükler üzerinden genişleyen bir kriz popülizmine dönüşmüştür. Enerji krizinde ise AfD, Rusya'ya yönelik yaptırımların kaldırılmasını savunarak, enerji fiyatlarındaki artışı “hükümetin hatalı politikalarının” doğrudan sonucu olarak sunmuştur (Lees, 2018, s.300). Bu yaklaşım, hükümet karşıtlığını pekiştirmiş ve “biz-onlar” ayrımını enerji güvenliği üzerinden yeniden üretmiştir.

Fransa'da RN, pandemi ve enerji krizlerini hükümet karşıtı popülist bir muhalefet stratejisinin parçası olarak seferber etmiştir. Marine Le Pen, pandemi sürecinde hükümetin kriz yönetimini “geç, etkisiz ve halka zarar veren” bir dizi yanlış karar olarak nitelendirmiştir. Özellikle maske temini, aşılama süreci ve sağlık çalışanlarının çalışma koşulları üzerinden iktidarı hedef almıştır (Camus, 2017). Enerji krizinde ise RN, artan yaşam maliyetlerini Emmanuel Macron hükümetinin “küreselci ve Brüksel yanlısı” politikalarına bağlamıştır. Böylece ekonomik sıkıntıları ulusal egemenlik söylemiyle birleştirmiştir (Stockemer, 2017, s.56).

Bu iki örnek, kriz dönemlerinin yalnızca birer “yönetim testi” değil, aynı zamanda popülist radikal sağ aktörler için siyasal strateji alanı olduğunu göstermektedir. AfD ve RN gibi muhalefetteki aktörler, krizleri hükümetin meşruiyetini sorgulamak ve seçmen tabanını genişletmek için kullanılmaktadır. Liberal demokratik düzenin kriz zamanlarında hem içeriden hem dışarıdan gelen baskılara karşı kırılma eğilimini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada krizlerin araçsallaştırılması yalnızca söylemsel içerik üzerinden değil, aynı zamanda bu içeriklerin nasıl sahnelendiği ve seçmene nasıl aktarıldığı üzerinden ele alınmaktadır. Aşırı sağ partiler krizleri belirli temalarla çerçevelemekle kalmamakta, aynı zamanda bu çerçeveleri dramatik bir üslup, semboller ve tekrar eden anlatılar aracılığıyla performatif biçimde yeniden üretmektedir. Örneğin AfD, pandemi sürecinde düzenlediği kitlesel mitinglerde hükümetin kriz yönetimini yalnızca “yetersizlik” olarak değil, aynı zamanda “özgürlüklerin gaspı” şeklinde sahneleyerek seçmen kitlesinde bir tehdit algısı oluşturmıştır. Benzer biçimde RN, göç krizini yalnızca ekonomik ya da güvenlik bağlamında araçsallaştırmakla yetinmemiştir. Sınırların “delik deşik” olduğu, Fransız kimliğinin “kuşatma altında” bulunduğu yönündeki metaforlarla bu krizi dramatize etmiş ve sürekli tekrarlanan görsel-söylemsel stratejilerle toplumsal hafızada canlı tutmuştur. Bu örnekler, krizlerin araçsallaştırılmasının aynı zamanda performatif bir boyut taşıdığını göstermekte; dolayısıyla partilerin krizlere verdikleri yanıtların sürekliliği ve seçmen davranışı üzerindeki etkilerini açıklamada daha kapsamlı bir perspektif sunmaktadır.

3.11. Farklılaşmalar: Siyasal Sistemler, İktidar Pozisyonu ve Tarihsel Kökler

Almanya'daki AfD ve Fransa'daki RN, benzer popülist radikal sağ çerçeveler ve kriz söylemleri üretmelerine rağmen, içinde bulundukları siyasal sistemler, iktidardaki veya muhalefetteki konumları ve tarihsel kökleri bakımından önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılaşmalar, söylem biçimlerini ve stratejik tercihlerini doğrudan şekillendirmektedir (Biçen Gören, 2023, s. 188).

Almanya'da AfD, federal parlamenter sistemin çok partili yapısı içinde, 2013'te kurulan görece yeni bir parti olarak siyasal arenaya girmiştir. Kuruluşunda Avrupa Birliği ve Euro karşıtlığına dayanan

ekonomik milliyetçilik öne çıkarken, 2015 göç krizi sonrasında parti giderek kültürel nativist bir çizgiye evrilmiştir (Lees, 2018, s.296). AfD'nin muhalefette olması, krizleri iktidarın hatalarını vurgulamak ve "sistemin dışındaki" bir halk temsilcisi imajını pekiştirmek için kullanmasına imkân tanımaktadır. Almanya'nın Nazi geçmişi nedeniyle aşırı sağ söylemin meşruiyet sınırlarının daha dar olması, AfD'nin doğrudan etnik vurgular yerine "kültürel uyumsuzluk" ve "güvenlik" temalarını öne çıkarmasına yol açmıştır (Arzheimer, 2015, s. 540).

Fransa'daki RN, kökleri 1972'de kurulan Front National'e uzanan, Avrupa'nın en uzun soluklu radikal sağ partilerinden biridir. 2011'de Marine Le Pen'in liderliği devralmasıyla birlikte, partinin söylemi şeytanlaştırmadan arındırma stratejisiyle yeniden çerçevelenmiş; açık ırkçı retorikten ziyade laiklik, cumhuriyetçilik ve asimilasyon vurgularına dayalı kültürel milliyetçilik ön plana çıkarılmıştır (Camus, 2017, s.155). Yarı-başkanlık sistemi içinde RN'nin sürekli muhalefette kalması, kriz anlarında hükümet karşıtı popülist söylemini güçlendirmesine olanak sağlamış; özellikle AB ve göç karşıtlığı, ulusal egemenlik savunusuyla birleştirilmiştir (Stockemer, 2017, s.28).

Bu örnekler, popülist radikal sağ partilerin krizlere verdikleri tepkilerin yalnızca ideolojik benzerlikler üzerinden değil, aynı zamanda ülkenin siyasal sistemi, partinin iktidardaki veya muhalefetteki pozisyonu ve tarihsel-sosyopolitik mirası üzerinden de şekillendiğini göstermektedir. AfD ve RN, muhalefette oldukları için krizleri hükümet karşıtlığı üzerinden araçsallaştırmaktadır. Bu durum, Mudde ve Rovira Kaltwasser'ın (2017) da belirttiği gibi, popülizmin işlevinin bağlamsal olarak değişken olduğunu doğrulamaktadır.

3.12. Kimlik İnşasının Dayanakları

Almanya'daki AfD ve Fransa'daki RN, göç ve küreselleşme gibi kriz anlarında ulusal kimlik inşasını farklı normatif ve kültürel temeller üzerinden yürütmektedir. Bu farklılık, Mudde'nin (2007) nativizm tanımı ile Brubaker'ın (2017) "medeniyetçi milliyetçilik" kavramı arasındaki gerilimi somut biçimde yansıtmaktadır.

AfD'nin söyleminde kimlik inşası, sıklıkla sosyo-kültürel temalara, özellikle de "kadın güvenliği" ve "Alman kültürü"ne vurgu yapılarak inşa edilir. 2015 sonrası göç krizinde parti, özellikle Köln'deki yılbaşı saldırıları gibi olayları "Alman kadınlarının korunması" teması etrafında politikleştirmiş; böylece hem toplumsal güvenlik kaygılarını hem de kültürel uyumsuzluk söylemini bir arada kullanmıştır (Hansen ve Olsen, 2022, s.645). Bu yaklaşım, "gerçek Alman" kimliğini etnik aidiyetten ziyade kültürel uyum ve toplumsal normlara bağlılık üzerinden tanımlar. Ancak bu kültürel çerçeve, göçmenleri "uyumsuz" ve "tehditkâr" olarak kodlayarak nativist bir sınır çizmektedir (Rensmann, 2006, s.62).

Fransa'daki RN'nin kimlik inşası ise farklı bir ekseninde şekillenir. Marine Le Pen liderliğindeki parti, laiklik, cumhuriyetçilik ve "içe dönük seküler evrenselcilik" kavramlarını merkezileştirir. Bu söylem, etnik aidiyet yerine, Fransız Cumhuriyeti'nin değerlerine mutlak uyumu ulusal kimliğin ölçütü haline getirir (Camus, 2022, s.155). Bu çerçevede, İslam ve Müslüman göçmenler, "Fransız olma" kriterlerine uyum göstermeyen bir grup olarak konumlandırılır. Böylece RN, görünürde evrensel değerleri savunan bir dil kullansa da bu değerleri asimilasyoncu ve homojenleştirici bir ulusal kimlik anlayışının aracı haline getirir (Stockemer, 2017).

AfD'nin kimlik inşası, daha çok kültürel bütünlük ve toplumsal güvenlik ekseninde, yerel tarihsel deneyimlerle beslenen bir nativizme dayanırken; RN'nin kimlik kurgusu, evrensel cumhuriyetçi ilkeler üzerinden meşrulaştırılan ancak pratikte asimilasyoncu bir çerçeveye oturmaktadır. Bu farklılık, kimlik inşasının evrensel normlara mı yoksa etnik/dinsel dayanaklara mı yaslandığı sorusunu gündeme getirmektedir. AfD örneğinde, kültürel normlar ve toplumsal güvenlik üzerinden yürütülen nativizm öne çıkarken; RN örneğinde, seküler evrenselcilik üzerinden tanımlanan ama sınırları katı biçimde çizilmiş bir "Fransızlık" anlayışı hâkimdir.

3.13. Avrupa Birliği ile İlişkiler

Avrupa Birliği'ne yönelik eleştiriler, AfD ve RN'nin siyasal kimliğinin önemli unsurlarından biri olmakla birlikte, bu eleştirilerin içeriği ve zaman içerisindeki dönüşümü farklı seyirler izlemiştir. AfD, kuruluş döneminde esas olarak Euro Bölgesi kurtarma paketleri ve ortak para politikalarına karşı çıkan ekonomik temelli bir Avrupa şüpheciliği üzerinden yükselmiştir (Arzheimer, 2015). Ancak 2015 mülteci

krizinin ardından parti söyleminde belirgin bir dönüşüm yaşanmıştır. Avrupa Birliği eleştirileri giderek göç, sınır güvenliği ve kültürel kimliğin korunması eksenine kaymıştır (Lees, 2018). Buna karşılık RN, uzun yıllar Avrupa bütünleşmesini Fransız egemenliği için temel bir tehdit olarak görmüştür. Özellikle 2017 seçimlerine kadar Brexit seçeneğini gündemde tutmuştur. Ancak Brexit sonrası dönemde ve 2017 seçimlerinin ardından parti, AB'den ayrılma söylemini geri plana iterek Avrupa Birliği'nin içeriden dönüştürülmesini savunan daha pragmatik bir egemenlikçi strateji benimsemiştir (Ivaldi, 2018). Bu durum, her iki partinin de Avrupa karşıtı söylemlerini değişen siyasal fırsat yapıları ve seçmen beklentilerine göre yeniden uyarladığını göstermektedir. Bununla birlikte AfD'nin eleştirileri giderek kültürel ve kimliksel tehditlere odaklanırken, RN'nin yaklaşımı ulusal egemenlik ve kurumsal reform ekseninde şekillenmiştir. Böylece iki parti ortak bir Avrupa şüpheciliğini paylaşırsa da, bu şüpheciliğin yöneldiği hedefler ve siyasal işlevleri bakımından önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Bu farklılaşma, Avrupa'daki aşırı sağ partilerin Avrupa Birliği'ne yönelik tutumlarının sabit ve değişmez olmadığını göstermektedir. Aksine, Avrupa şüpheciliği ulusal siyasal bağlam, seçim stratejileri ve krizlerin niteliği doğrultusunda yeniden tanımlanmaktadır. AfD örneğinde ekonomik entegrasyon eleştirisinden kültürel korumacılığa doğru bir kayış gözlenirken, RN örneğinde sistem dışı bir ayrılma talebinden sistem içi dönüşüm arayışına geçiş söz konusudur. Bu nedenle Avrupa Birliği karşıtlığı, her iki partide de ortak bir ideolojik unsur olmakla birlikte, farklı tarihsel koşullar altında farklı söylemsel işlevler üstlenmektedir.

Avrupa Birliği ile kurulan ilişki, Almanya'daki AfD ve Fransa'daki RN için kriz söylemlerinde ve ulusal kimlik inşasında kritik bir çerçeve sunmaktadır. Fransa'da RN, AB'yi eleştirmesine rağmen, bu eleştiriye tamamen ret edici değil, reform odaklı ve pragmatik bir perspektifle ifade etmektedir. Marine Le Pen'in söyleminde Brüksel, Fransız hükümetlerinin karar alma süreçlerini sınırlayan ve ulusal egemenliği zayıflatan bir dış aktör olarak tanımlanmaktadır. Ancak AB'nin yapısal varlığı ve reform potansiyeli, RN için kriz dönemlerinde kullanılabilecek bir araç olarak görülmektedir (Camus, 2017). Örneğin, ekonomik veya göç krizleri söz konusu olduğunda, RN Avrupa kurumlarını sorumlu göstermekle birlikte, tamamen AB karşıtı bir politika önermek yerine, ulusal çıkarları koruyacak reform taleplerini öne çıkarmıştır. Bu yaklaşım, RN'nin cumhuriyetçi ve laik değerlerle kurduğu ulusal kimlik söylemi ile ideolojik uyumunu sürdürmesine imkân tanımaktadır. Partinin pragmatik ve popülist bir strateji izleyebilmesini sağlamaktadır (Stockemer, 2017).

Almanya'da AfD'nin AB ile ilişkisi, zaman içinde belirgin bir değişim göstermiştir. Parti kuruluş döneminde Avrupa entegrasyonu ve Euro'ya karşı sert bir tutum sergilerken, 2015 göç krizi ve 2020 pandemi süreciyle birlikte söylemin ağırlığı ulusal kimlik, göç ve güvenlik temalarına kaymıştır (Hansen ve Olsen, 2022, s.644). AfD, AB karşıtlığını hâlâ sürdürmekle birlikte, özellikle kriz dönemlerinde, Avrupa kurumlarını birincil değil, ikincil bir tehdit unsuru olarak konumlandırmıştır. Bu bağlamda, AB eleştirisi, "Alman halkının korunması" ve devletin yetersizliği üzerinden yürütülen kriz söylemlerine entegre edilmiştir. AB, AfD için krizleri popülist bir çerçeveye oturtmanın dolaylı bir aracı hâline gelmiştir. Örneğin, göçmenlerin uyum sorunları veya enerji krizindeki politika yetersizlikleri, AB'nin merkezîyetçi karar alma süreçleri ile ilişkilendirilerek "biz-onlar" ayrımını pekiştirmiştir.

Tarihsel bağlam da bu farklılaşmayı desteklemektedir. Fransa'da AB'ye yönelik eleştiriler, 1957 Roma Antlaşması'ndan itibaren şekillenen ulusal egemenlik tartışmalarına dayanmaktadır. Fransız siyasi kültürü, ulusal egemenliğin korunması ve merkezîyetçi Avrupa politikalarına karşı temkinli bir yaklaşım geliştirmeyi geleneksel olarak önemli görmektedir (Schmitter, 2000). Almanya'da ise AB karşıtlığı, Soğuk Savaş sonrası federal yapı ve Avrupa entegrasyonu deneyimleri bağlamında ortaya çıkan, daha sınırlı ve pragmatik bir eleştiri düzlemine oturmaktadır. Almanya'da tarihsel olarak AB entegrasyonuna karşı duyulan şüpheler, kültürel ve ekonomik milliyetçilikle harmanlanmakta; AfD'nin söylemi kriz odaklı mobilizasyon araçlarıyla şekillenmektedir (Arzheimer, 2015, s.537).

RN ve AfD'nin AB ile ilişkisi, sadece ideolojik bir pozisyon değil, aynı zamanda kriz söylemleri ve ulusal kimlik inşası açısından stratejik bir alan sunmaktadır. RN reform odaklı ve yumuşak AB eleştirisi ile ulusal egemenliği vurgularken, AfD AB karşıtlığını göç ve güvenlik odaklı kriz söylemine entegre ederek ikincil bir tehdit unsuru olarak kullanmaktadır. Bu farklılaşmalar, Avrupa aşırı sağının AB karşıtlığının tek tip olmadığını ve ulusal bağlam, tarihsel deneyim ve kriz odaklı stratejilerle şekillendiğini açık biçimde göstermektedir (Norris ve Inglehart, 2019).

4. SONUÇ

Bu çalışma, 2015–2023 döneminde Avrupa’da yaşanan çoklu krizlerin, aşırı sağ partiler tarafından nasıl söylemsel stratejilere dönüştürüldüğünü Almanya’daki AfD ve Fransa’daki RN örnekleri üzerinden karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Bulgular, göç, pandemi ve enerji krizlerinin aşırı sağ açısından yalnızca geçici dışsal şoklar değil; kimlik temelli söylemleri güçlendiren ve seçmen mobilizasyonunu destekleyen araçlar olarak kullanıldığını göstermektedir.

Analiz, AfD ve RN’nin farklı tarihsel ve kurumsal bağlamlarda faaliyet göstermelerine rağmen krizleri benzer bir siyasal araçsallaştırma mantığıyla ele aldığını göstermektedir. Her iki parti de krizleri, “biz” ve “onlar” ayrımını keskinleştiren popülist performanslar aracılığıyla yeniden anlamlandırmaktadır. Ulusal kimlik, güvenlik ve egemenlik temalarını merkezileştirerek kimlik inşasını sürekli biçimde yeniden üretmektedir. Bu durum, krizlerin popülist radikal sağ açısından yalnızca tepkisel bir olgu değil, ideolojik konsolidasyonu destekleyen sistematik bir söylemsel çerçeve sunduğunu düşündürmektedir.

Çalışma, AfD ve RN’nin kriz söylemleri arasında önemli farklılıklar bulunduğunu da ortaya koymaktadır. AfD’nin krizlere verdiği tepkiler, görece daha reaktif, dönemsel ve protesto siyasetiyle iç içe geçmiş bir nitelik sergilemektedir. RN’nin söylemi daha uzun tarihsel süreklilik taşıyan ve kurumsallaşmış bir kimlik anlatısına eklenmektedir. Bu fark, partilerin örgütsel geçmişleri kadar Almanya ve Fransa’daki siyasal kültürlerin ve tarihsel hafızaların farklılığıyla da yakından ilişkilidir. Almanya’da etnik milliyetçiliğin tarihsel yükü AfD’nin söylemini dolaylı ve örtük biçimlere yönlendirirken, RN Fransa’nın laik ve cumhuriyetçi değerlerini içselleştirerek “yenilenmiş” bir ulusal kimlik tanımı üretme stratejisi izlemektedir.

Çalışmanın ortaya koyduğu önemli bulgulardan biri, AfD ve RN’nin benzer popülist radikal sağ ideolojik çerçeveyi paylaşımlarına rağmen, krizleri söylemselleştirme ve meşrulaştırma biçimlerinin ulusal tarihsel bağlamlardan güçlü biçimde etkilenmesidir. Özellikle RN’nin Marine Le Pen liderliğinde izlediği “şeytanlaştırmadan arındırma” stratejisi, partinin geleneksel aşırı sağ imajını yumuşatarak göç, güvenlik ve ulusal egemenlik temalarını Fransız Cumhuriyetçiliği, laiklik ve evrensel vatandaşlık ilkeleriyle uyumlu biçimde sunmasına olanak sağlamıştır (Camus & Lebourg, 2017). Buna karşılık AfD, Almanya’nın Nazi geçmişinin yarattığı tarihsel hassasiyetler nedeniyle etnik milliyetçi söylemleri daha dolaylı biçimde ifade etmiş; kültürel uyumsuzluk, güvenlik tehditleri ve Alman kimliğinin korunması gibi temalar üzerinden benzer dışlayıcı sınırlar üretmiştir (Arzheimer, 2015; Lees, 2018). Bu farklılaşma, Avrupa aşırı sağının homojen bir olgu olarak değerlendirilemeyeceğini göstermektedir. Ortak ideolojik çekirdeğe rağmen, tarihsel hafıza, siyasal kültür ve ulusal kimlik rejimleri, krizlerin nasıl anlamlandırılacağını ve hangi söylemsel repertuarlar aracılığıyla siyasallaştırılacağını belirleyen temel değişkenler olarak ortaya çıkmaktadır.

Krizlerin yalnızca siyasal söylem düzeyinde değil, duygusal siyasetin inşasında da önemli bir işlev gördüğünü göstermektedir. AfD’nin “güvenlik” ve “özgürlüklerin tehdit altında olduğu” yönündeki vurguları ile RN’nin “ulusal korunma” ve “aidiyet” temelli söylemleri, seçmenle kurulan duygusal bağın temel unsurları hâline gelmektedir. Bu çerçevede krizler, nesnel koşullardan bağımsız olarak, siyasal anlamların sürekli yeniden üretildiği performatif alanlar olarak işlemektedir.

Bu bulgular, Avrupa siyasetinde krizlerin demokratik normlar üzerindeki etkisine ilişkin daha geniş bir tartışmaya da katkı sunmaktadır. AfD ve RN örnekleri, krizlerin temsili demokrasiye yönelik güvensizlikleri besleyebilecek biçimde çerçevelenebildiğini ve “halk iradesi” söylemi üzerinden mevcut siyasal kurumların sorgulanmasına imkân tanıdığını göstermektedir. Ancak bu etki, krizlerin kendisinden ziyade, krizlerin hangi söylemsel kalıplar içinde anlamlandırıldığıyla yakından ilişkilidir.

Sonuç olarak bu çalışma, aşırı sağ partilerin krizlere verdikleri tepkilerin kendiliğinden ya da kaçınılmaz olmadığını göstermektedir. Krizlerin hangi söylemsel çerçeveler içinde anlamlandırıldığına bağlı olarak farklı siyasal sonuçlar ürettiğini ortaya koymaktadır. AfD ve RN örnekleri üzerinden yapılan karşılaştırmalı analiz, krizlerin popülist radikal sağın yükselişi için uygun bir bağlam sunduğunu, ancak bu sürecin esas olarak söylemsel stratejiler ve kimlik inşası pratikleri üzerinden işlediğini göstermektedir. Bu yönüyle makale, Avrupa’da aşırı sağın kriz siyasetine ilişkin literatüre karşılaştırmalı ve güncel bir katkı sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Alternative für Deutschland (AfD). (2017). Manifesto for Germany: The programme of the Alternative for Germany for the federal election 2017. https://www.afd.de/wp-content/uploads/2017/04/2017-04-12_afd-grundsatzprogramm-englisch_web.pdf
- Alternative für Deutschland (AfD). (2025). Satzung. <https://www.afd.de/satzung>
- Anduiza, E. and Rico, G. (2024), Sexism and the Far-Right Vote: The Individual Dynamics of Gender Backlash. *American Journal of Political Science*, 68: 478-493.
- Arzheimer, K. (2015). The AfD: Finally a successful right-wing populist Eurosceptic party for Germany? *West European Politics*, 38(3), 535–556.
- Betz, G. & Johnson C. (2004). Against the current –stemming the tide: The nostalgic ideology of the contemporary radical populist right, *Journal of Political Ideologies* 9/3.
- Biçen Gören, K. B. (2023). Avrupa’da aşırı sağ partilerin göçmen politikaları. Polis Akademisi Yayınları.
- Bobba, G., & Hubé, N. (Eds.). (2021). *Populism and the politicization of the COVID-19 crisis in Europe*. Palgrave Macmillan.
- Brubaker, R. (1992). *Citizenship and nationhood in France and Germany*. Harvard University Press
- Brubaker, R. (2017). Why populism? *Theory and Society*, 46(5), 357–385.
- Camus, J.-Y., & Lebourg, N. (2017). *Far-right politics in Europe*. Harvard University Press.
- Dilbirliği, M. (2017). Avrupa aşırı sağının görünüş şekilleri: Almanya örneği. *Liberal Düşünce Dergisi*, 22(86), 145–168.
- Donovan, B. (2021). The political exploitation of COVID-19: The AfD as challenger party and the impact on parliament. *Zeitschrift für Parlamentsfragen*, 52(4), 824–843.
- Gehrsitz, M., & Ungerer, M. (2017). Jobs, crime, and votes: A short-run evaluation of the refugee crisis in Germany (IZA Discussion Paper No. 10497).
- Hansen, M. A., & Olsen, J. (2022). The Alternative for Germany (AfD) as populist issue entrepreneur: Explaining the party and its voters in the 2021 German federal election. *German Politics*, 33(4), 643–667.
- Harteveld, E., Dahlberg, S., Kokkonen, A., & van der Brug, W. (2022). Populist radical right responses to war and crisis: Social stigma and support for the populist radical right: An experimental study. *West European Politics*, 45(1), 1–24.
- Inter-Parliamentary Union. (2022). France: National Assembly. <https://data.ipu.org/parliament/FR/FR-LC01/election/FR-LC01-E20220612>.
- Ivaldi, G. (2005). Les formations d’extrême-droite: Front national et Mouvement national républicain. Pierre Bréchon. Les partis politiques français, La Documentation française.
- Iyengar, S., & Westwood, S. J. (2015). Fear and loathing across party lines: New evidence on group polarization. *American Journal of Political Science*, 59(3), 690–707.
- Lees, C. (2018). The “Alternative for Germany”: The rise of right-wing populism at the heart of Europe. *Politics*, 38(3), 295–310.
- Levitsky, S., & Ziblatt, D. (2018). *How democracies die: What history reveals about our future*. Crown Publishing.
- Mayer, N. (2013). From Jean- Marie to Marine Le Pen : Electoral Change on The far Right, Parliamentary Affairs.
- McCoy, J., Rahman, T., & Somer, M. (2018). Polarization and the global crisis of democracy: Common patterns, dynamics, and pernicious consequences for democratic polities. *American Behavioral Scientist*, 62(1), 16–42.

- Moffitt, B. (2014). How to perform crisis: A model for understanding the key role of crisis in contemporary populism. *Government and Opposition*, 50(2), 189–217.
- Moffitt, B. (2016). The global rise of populism. Stanford University Press.
- Moffitt, B., & Tormey, S. (2014). Rethinking populism: Politics, mediatisation and political style. *Political Studies*, 62(2), 381–397.
- Mudde, C. (2007). Populist radical right parties in Europe. Cambridge University Press.
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2017). Populism: A very short introduction. Oxford University Press.
- Müller, J.(2016). What is Populism? University of Pennsylvania Press.
- Norris, P., & Inglehart, R. (2019). Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism. *International Affairs*, 95(5).
- Rensmann, L. (2018). Radical right-wing populists in parliament: Examining the “Alternative for Germany” in European context. *German Politics and Society*.
- Schellenberg, B. (2013). Right- Wing Extremism and Terrorism in Germany: Developments and Enabling Structures, Right- Wing Extremism in Europe, ed. Melzer, R., Serafin , S., Xenos.
- Schmidtke, O. (2025). Transforming the centre right in Germany and the United Kingdom: The increasing prominence of identity politics and “culture wars” narratives. *Frontiers in Political Science*.<https://www.frontiersin.org/journals/politicalscience/articles/10.3389/fpos.2025.1562638/full>
- Schmitter, P. C. (2000). How to democratize the European Union... and why bother? *Canadian Journal of Political Science*, 34, 187–189.
- Statistische Bibliothek. (2017). Bundestagswahl 2017 report. https://www.statistischebibliothek.de/mir/servlets/MCRFileNodeServlet/DEHeft_derivate_00063163/btw17_heft3.pdf
- Stockemer, D. (2017). The Front National in France: Continuity and change under Jean-Marie Le Pen and Marine Le Pen. Springer.
- UNHCR. (2016). Global trends: Forced displacement in 2015. <https://www.unhcr.org/globaltrends2015>
- Valentina Ausserladscheider. (2022). Economic nationalism in far-right party discourse. In *Handbook of economic nationalism* (pp. 223–236). Edward Elgar Publishing.
- Vorländer, H., Maik, H., Steven, S. (2018). PEGİDA and New Right- Wing Popülism in Germany, Palgrave Macmillan
- Wissmann, N. K. (2019). Right-wing extremism in Germany: An underestimated threat? French Institute of International Relations. <https://www.ifri.org/en/papers/right-wing-extremism-germany-underestimated-threat>
- Wodak, R. (2015). The politics of fear: What right-wing populist discourses mean. SAGE.
- Zhou, X. (2022). Transformation of radical right-wing populist parties: Reform of National Rally and its political influence. *BCP Social Sciences & Humanities*, 375–387.

Araştırma Makalesi / Research Article

**Avrupa’da Aşırı Sağın Kriz Siyaseti: Almanya (AFD) ve Fransa (RN)
Örneklerinde Kimlik Stratejileri ve Popülist Tepkiler (2015–2023)**

*Far-Right Crisis Politics in Europe: Identity Strategies and Populist Responses
in the Cases of Germany (AfD) and France (RN)*

Kübra Betül BİÇEN GÖREN

DOI : [10.63556/ankad.v10i3.504](https://doi.org/10.63556/ankad.v10i3.504)

Geliş/Received: 10/05/2026

Kabul/Accepted: 22/06/2026

EXTENDED ABSTRACT

The first quarter of the 21st century has constituted a period of profound crises for European politics, during which the foundations of the liberal democratic system have been significantly destabilized. Although this study focuses primarily on the post-2015 period, the origins of this transformation can be traced back to the 2008 global financial crisis, which triggered widespread questioning of the capacity of mainstream political actors to effectively address economic challenges. This erosion of confidence created a structural opportunity for the rise of the far right. The systemic instability initiated in 2008 evolved into a “polycrisis” dynamic, further intensified by the 2015 migration crisis, the COVID-19 pandemic in 2020, and the energy and cost-of-living crises that emerged in 2022. These successive shocks deepened societal insecurity, while far-right parties strategically utilized them as performative arenas and political opportunity structures, advancing toward the political center through populist discourse.

The rise of the far right is widely regarded as an indicator of a broader transformation within Europe’s political landscape, marked by the increasing influence of previously marginal movements. These parties mobilize support by emphasizing the dichotomy between “the people” and “corrupt elites,” particularly during periods of crisis. By foregrounding themes such as national identity, security, and sovereignty, they construct emotionally resonant narratives that facilitate political mobilization.

Although the existing literature extensively examines the rise of far-right parties, the role of their discursive strategies in shaping identity construction during successive crises remains underexplored. In particular, in countries such as Germany and France, far-right parties intensify societal polarization through “us versus them” narratives during crisis periods. Addressing this gap, the present study adopts a qualitative comparative discourse analysis approach to examine how far-right parties construct institutional discursive frameworks in response to multiple crises.

The study focuses on a comparative analysis of the discourses produced by the Alternative für Deutschland (AfD) in Germany and the Rassemblement National (RN) in France. The unit of analysis is not voter behavior but rather the institutional production of discourse by these parties. Accordingly,

media representations, public opinion surveys, and voter interviews are excluded from the scope of analysis.

The dataset covers the period from 2015 to 2023, a timeframe characterized by the sequential occurrence of major crises in Europe, including migration, pandemic, and energy/economic crises. The data consists of three types of institutional texts: party manifestos, leader speeches, and official social media communications. A purposive sampling method is employed, including only content that directly reflects the party's institutional stance and explicitly addresses crisis-related themes. The selection criteria are as follows: (1) the content must be published through official party channels; (2) it must directly reference crisis themes such as migration, pandemic, or economic/energy issues; and (3) it must represent statements made at the leadership level or on behalf of the party. Personal opinions of individual party members and secondary media representations are excluded.

The findings demonstrate that migration, pandemic, and energy crises are not merely external shocks for far-right parties but are actively transformed into strategic tools that reinforce identity-based discourse and facilitate voter mobilization. Despite operating within distinct historical and institutional contexts, both AfD and RN exhibit similar patterns in their instrumentalization of crises. They reinterpret crises through populist performances that sharpen the distinction between “us” and “them,” continuously reproducing narratives centered on national identity, security, and sovereignty. This suggests that crises are not simply reactive moments for the populist radical right but serve as systematic discursive frameworks that support ideological consolidation.

At the same time, the study identifies significant differences between the discursive strategies of AfD and RN. AfD's responses to crises tend to be more reactive, episodic, and closely intertwined with protest politics. In contrast, RN's discourse reflects a longer historical continuity and is embedded within a more institutionalized identity narrative. These differences are closely linked not only to the organizational histories of the parties but also to the distinct political cultures and historical memories of Germany and France. In Germany, the historical burden associated with ethnic nationalism pushes AfD toward more indirect and implicit forms of expression. In contrast, RN adopts a strategy of redefining national identity by incorporating France's secular and republican values into a “renewed” nationalist framework.

Furthermore, the study highlights that crises play a crucial role not only at the level of political discourse but also in the construction of emotional politics. AfD's emphasis on threats to security and freedoms, alongside RN's narratives centered on national protection and belonging, constitute key elements in establishing emotional connections with voters. In this sense, crises function as performative spaces where political meanings are continuously reconstructed, rather than as purely objective conditions.

These findings contribute to broader debates on the impact of crises on democratic norms in Europe. The cases of AfD and RN illustrate how crises can be framed in ways that amplify distrust toward representative democracy and enable the questioning of existing political institutions through appeals to the “will of the people.” Importantly, this effect is shaped less by the crises themselves than by the discursive frameworks through which they are interpreted.

Additionally, the relationship of AfD and RN with the European Union emerges as a strategic dimension of their crisis discourse and identity construction. While RN adopts a reform-oriented and relatively moderate critique of the EU, emphasizing national sovereignty, AfD integrates Euroscepticism into its migration and security-focused crisis narratives, presenting the EU as a secondary threat. This divergence underscores that far-right Euroscepticism in Europe is not monolithic but is shaped by national contexts, historical experiences, and crisis-driven strategies.

In conclusion, this study demonstrates that the responses of far-right parties to crises are neither spontaneous nor inevitable. Rather, political outcomes depend on how crises are discursively framed and instrumentalized. The comparative analysis of AfD and RN reveals that while crises provide a conducive environment for the rise of the populist radical right, this process is fundamentally mediated through discursive strategies and practices of identity construction. In this respect, the article offers a timely and comparative contribution to the literature on far-right politics and crisis dynamics in Europe.